

MINTIS

Thought, Lithuanian Daily Newspaper.
Permitted by UNRRA Team 155.
Eina kasdien be šventadienių.
Atsakingasis redaktorius J. Vasaitis.
Memmingenas, Airport, Baltic Camp.
Prenumerata mėn. 10 RM.,
Atskiras numeris 40 pf.

Lietuvių visuomenės dienraštis

Nr. 83 Memmingenas

Šeštadienis, 1946 m. birželio mėn. 1. d. I metal

Prancūzijos-Anglijos defensyvinė sąjunga

Londonas. Prancūzijos ministeris pirmininkas Gouin pareiškė, kad defensyvinė karinė sąjunga su Anglija turėtų vertingos reikšmės pasaulio taikai. Tik kol kas pasireiškę nuomonių skirtumai tarp tų dviejų kraštų dėl Vokietijos tėra tik kaip atskiras reiškinys. Tačiau Prancūzija griežtai pabrėžia, kad Vokietija politiškai turi būti išlaikyta kaip vienetas ir politiško vieningumo sugriovimas atneštų daug žalos Europai, kas pasireiškia dabar Rytų valstybėse. Tik budri Vokietijos kontrolė gali padėti šį klausimą išspręsti ir išvengti galinčių kilti negerovių.

VYRIAUSYBĖS PASIKEITIMAS OLANDIJOJE

Haaga. Karalienė Vilhelmina pavedė Dr. L. H. M. Beel, vidaus reikalų ministeriui Schermerhorn vyriausybės, sudaryti naują

kabineta. Dr. Beel priklauso katalikų liaudies partijai, kuri gegužės mėnesio 17 dienos rinkimuose išėjo kaip stipriausia partija.

DISKUSIJOS UŽSIENIO POLITIKOS KLAUSIMAIS

Londonas. Žemuojuose Rūmuose vyksta diskusijos užsienio politikos klausimais, kuriose dalyvauja ir užsienių reikalų ministras Bevinas.

SOVIETŲ SĄJUNGA NEDALYVAUS PERGALĖS PARADE

Londonas. Britų vyriausybė paskelbė, kad Sovietų Sąjunga pakvietimo liepos 8 dieną dalyvauti Londone įvykstančiame pergalės parade nepriėmė. Taip pat generolas Eisenhoweris pranešė ministeriui pirmininkui Atlee kad būtini įsipareigojimai neleidžia jam atleisti Jungtines Amerikos Valstybes.

Paslėpti ginklai Suomijoje

Helsinkis. Suomijoje šiomis dienomis buvo konfiskuota dideli kiekiai maisto produktų ir ginklų, bendroje 60 milijonų suomių markių vertėje. Buvo rasta 16.000 šautuvų, 2.000 automatinių pistoletų, 450 automatinių šautuvų, apie 7 milijonai sovinių, 10.000 rankinių granatų, daugybė minų ir sprogstamosios medžiagos bei radio stočių. Iki 15 gegužės buvo suimta 1.296 asmens, iš kurių 118 palikta kalėjimuose ir vedams tardymas.

MAITINIMO REIKALAI

Londonas. JAV ir Didžioji Britanija nutarė kreiptis į tarptautinę maitinimo įstaigą, kad ši tarp gegužės ir rugsėjo mėn. parūpintų britų zonai Vokietijoje 675.000 tonų duoninių javų, o Indijai — 1.565.000 tonų. Tarptautinė maitinimo įstaiga paskirs kokios šalys tuos kiekius turės patiekti. Anglija laikosi tik iš importuoto maisto ir tai ką ji kitiems kraštams yra pateikusi buvo pirka pačios Anglijos žmonių reikalams. Daugiau nebeįmanoma ir nėra prievolės susispausti, nes

maitinimo krizė pasaulinė, tad ji ir tegali būti tarptautinio masto priemonėmis likviduota ar bent sušvelninta.

TIK VIENA DEMOKRATINĖ PARTIJA VOKIETIJOJE

Frankfurtas. Nutarimas dėl vienos demokratinės partijos visai Vokietijai buvo Partijų konferencijoje britų zonoje Bad-Pyrmont pakelbtas. Nutarimas buvo Wilhelm Heile Laisvos demokratų partijos britų zonoje, Dr. Georg Ludwig Fertsch liberalų demokratų partijos Grosshessene, Dr. H. Liunert laisvos demokratų partijos, krašto sąjungos Bavarijoje ir Dr. Wilhelm Kuelz liberalų demokratų partijos rusų zonoje vardu pasirašytas.

Trumanas kvietė Stalina

Londonas. Prezidentas Trumanas spaudos konferencijoje pareiškė, kad jis du kartu kvietė Stalina į Vašingtoną ir abu kartu kvietimas buvo atmetas dėl sveikatos motyvų. Pirmą kartą kvietęs prieš Potsdamo konferenciją, antrą kartą — prieš susirenkant ministeriams Paryžiuje aptarti pasaulio maitinimo padėtis.

STETTINIUS NORI ATSISTATYDINTI

Londonas. E. Stettinius įteikė prezidentui Trumanui prašymą atleisti iš įgalotinio pareigų prie JTO. Tačiau prez. Trumanas pareiškė nesutikšiąs su šiuo prašym.

„MEMORIAL DAY“ JAV

Londonas. JAV minėjo „Memorial day“, tai yra žuvusių karių dieną. Prezidentas Trumanas padėjo vainiką ant Nežinomo Kareivio kapo. Generolas Brandley pasakė kalbą, kurioje pabrėžė, kad taika neįmanoma, kada viena pusė pasaulio yra laisva, o

Mirė MARTYNAS JANKUS

Lietuvių stovykloje 1946 m. gegužės mėn. 24 d. mirė paskutinysis aušrininkas Martynas Jankus. Nuo 1944 m. rudens jis, gyvendamas pabėgėlio gyvenimą, net tris kartus sirgo plaučių uždegimu, paskutinį kartą prieš pora mėnesių. Ilgų, vargingų kelionių ir sunkių gyvenimo sąlygų iškamuotas, jis buvo jau labai sunykęs ir suvargęs, kai mačiau jį balandžio 25 d., bet tada dar kalbėjo apie Bitėnus ir, dukters klausiamas, kartojo dainą: „Marš, marš Lietuvą atimti nuo prūsų!“

Gimė M. Jankus 1858 m. rugpjūčio mėn. 7 d. Bitėnuose, Pagėgių apskr. Suaugęs su savo gimtąją vieta, jis ir ištrėmime gyvendamas nuolat tik ją ir minėdavo, trokšdamas dar sugrįžti ir ten paguldyti savo kaulus.

M. Jankus nuo pat jaunystės buvo sąmoningas lietuvis ir didis kovotojas už lietuviškų reikalus. Jis ne tik „Aušros“, bet ir daugelio knygelių ir net laikraščio Mažajai Lietuvai leidėjas. Taip pat aktyviai dalyvavo ir politiniame gyvenime, kovodamas už lietuvių teises M. Lietuvoje. Klaipečiai grįžtant prie Lietuvos, jis 1923 m. sausio mėn. 9 d. pasirašė Šilutėje manifestą į to krašto gyventojus, kaip Vyriausiojo Mažosios Lietuvos Gelbėjimo Komiteto Pirmininkas. Už savo veiklą daug kartų gyvenime buvo vokiečių valdžios areštuotas, o lietuviškos spaudos darbus bedirbdamas ne kartą buvo išvaržytas.

Palaidotas gegužės 27 d. Flensburge. Į Flensburgą neseniai buvo atsikėlęs su visa stovykla iš Husumo. K. Ar.

Tito Maskvoje

Maskva. Jugoslavijos ministeris pirmininkas maršalas Tito pirmadienį pryšką su Sovietų Sąjungoje besilankančia vyriausybės delegacija buvo maršalo Stalino priimtas. Priėmime irgi dalyvavo Sovietų užsienių reikalų ministeris Molotovas.

ANTONESCU PRŠYMAS ATMETAS

Bukareštas. Buvusio rumunų valstybės šefo maršalo Jon Antonescu ir buvusio ministerio pirmininko pavaduotojo ir užsienių reikalų ministerio Mihai Antonescu apeliacija vyriausio Rumunijos apeliacinio teismo buvo atmeta. Mirties sprendimas tuo būdu įsigalioja.

antroji dar palieka neiškume ir nelaisvėje ir kol nebus pasiekta visuotinos laisvės nebus ir visuotinės pilnos taikos. Čia jis prisiminė prezidento Lincolno žodžius.

JAV SPAUDA KOMENTUOJA

Londonas. JAV spauda gvyai komentuoja ponios Rooseveltienės pateiktą keturių žmogaus laisvių chartą, paskolos atleidimą Prancūzijai.

Londonas. Londone įsteigta tarptautinė ūkio srities darbuotojų sąjunga. Konferencijoje, kurioje ji buvo įkurta kalbėjo JTO ūkines srities vadovas specialiai lėktuvu atskridęs iš Naujorko.

Londonas. Paryžiaus keturių viceministerių konferencijoje buvo svarstoma Austrijos pretenzijos į 2000 kv km Pietų Tyrolį su Brennerio praėjimu, o taip pat Italijos reperacijų reikalai.

Ar dar ilgai tylesime?

Esame didelių politinių įvykių išvakarėse. Pasaulio diplomatija veikia nepaprastu tempu. Visos valstybės ruošiasi artėjančiai taikos konferencijai. Tur būt nėra Europoje valstybės, kuri neturėtų reikalų šioje konferencijoje. Ši konferencija yra nepaprastai svarbi, nes ji šimtmečiams nulems kai kurių tautų likimą.

Ką gi darome mes? Kas atstovaus mūsų tautos interesus? Ar ne per šalta žiūrime į įvykius, kurie liečia mūsų gyvybinius interesus?

Tokie ir panašūs klausimai kankina mūsų eilinį tremtinį, kuris laukia ir nesulaukia žinių apie tai: kur, kas, kaip yra daroma. Mes žinome tik tai, kad mes rinkome vyr. komitetą ir kad mes mokame solidarumo mokestį. Ir daug nieko.

Negi nėra jokių organizacinių reikalų? Negi nėra jokių informacijų ir nurodymų, kurie turėtų pasiekti ir eilinį mūsų tremtinį?

Girdėtis tik tai, kad vyr. komitetas yra prisidėjęs kokia tai neaiškumo skraiste. Ir kada šitą viską apgalvoji, nenorom darosi išvada, jog čia viską nulėmia baimė. Ir jeigu iš tikrųjų taip yra, tai ilgiau mes negalim betylėti.

Ziemą mūsų laikraščiai paskelbė apie mus neteisingas žinias, norėdami įrodyti mūsų buvus nacių bendrininkais. Tada mes kaip vienas šokom protestuoti. Tada iš visų kampų pasipylė memorandumai ir tas, matomai, padarė įtakos amerikiečių įstaigoms, nes po to spaudoj nematyti nieko, kas mus galėtų užgauti. Bet kada Churchillis, važinėdamas Amerikoje viešai išdėstė anglų vyriausybės palinkimą pripažinti Pabaltijo valstybes Sovietų Sąjungai, — mes dėl to neprotestuojame. Mes tylime. Mat, tenai buvo palieti mūsų asmeniškos gerovės reikalai, o čia liečiami mūsų krašto ir tautos reikalai...

Štai dabar vėl. Amerikiečių leidžiamas laikraštis „Die Neue Zeitung“, š. m. gegužės 27 d., straipsnyje „Nugalėtojai kuria naują Europos žemėlapią — žvilgsnis į svarbiausias sienų problemas“ rašo: „Estų, latvių ir lietuvių respublikos yra grįžusios į Sovietų Sąjungos junginį“.

JAV gresia naujas streikas

Londonas. Jungtinių Amerikos Valstybių angliakasiai buvo pakeltas atlyginimas po 18½ cento už valandą, sutrumpinama savaitinis darbo valandų laikas ir pertvarkomi socialinio draudimo reikalai. Senatas nepriėmė įstatymo paragrafų, kuriuose buvo numatyta, kad angliakasiai galėtų būti vyriausybės pašaukti į kariuomenę. Tačiau vėl gresia didelis kasyklų darbininkų streikas, kuris gali apimti 80.000 darbininkų.

KARALIUS HAAKONAS PAKELTAS Į GRANDINUS

Paryžius. Prancūzijos vyriausybė nutarė pagerbti Norvegijos karalių Haakoną ir suteikti jam garbės grandinio titulą 6-tajame alpių šaulių batalijone.

Šis titulas ir Prancūzijos Karo Medalis bus įteiktas karaliui Haakonui Narviko uosto išlaisvinimo proga.

Karalius Haakonas bus vienintelis monar-

Tai rašo amerikiečių nuomonę reiškias laikraštis, skelbdamas oficialų pranešimą iš Paryžiaus, kur nuolat posėdžiauja keturių didžiųjų valstybių užsienių reikalų ministrų pavaduotojai, ruošdami projektus taikos konferencijai. Jau iš šio vieno, čia pacituoto sakinio aiškėja, kuria linkme mūsų ir visų Pabaltijo respublikų likimą nori kreipti.

Kas skaitė pusiau oficialų amerikiečių leidinį „Kelias į Teheraną“, kuriame yra smulkiai aprašyti Amerikos Jungtinių Valstybių diplomatiniai santykiai su Rusija, nuo pat Kotrynos II laikų ligi Roosevelt-Churchillio-Stalino susitikimo Teherane 1943 m. gruodžio 1 d., — tas gerai žino, kad Amerikos Jungtinių Valstybių nėra pripažinusios Pabaltijo Sovietų Sąjungai. Be to, garsiojoje Roosevelt-Churchillio deklaracijoje — Atlantic Charter —, kurioje jie nušvietė būsimąją pasaulio santvarką ir tuos principus dėl ko jie kariauja, — yra aiškiai pasakyta, jog jų vyriausybės „nepripažįs jokių teritorinių pakeitimų, kurie nėra suderinami su paliejamųjų tautų pilnoje laisvėje išreikštu noru“.

Todėl artėjant taikos konferencijai, artėja kartų ir mūsų gyvybinės reikšmės momentas, kada bus sprendžiamas mūsų valstybės likimas. Tai yra neišpasakytai svarbus momentas. Mes turime būtinai parodyti, kad mes esame didelė lietuvių tautos dalis, kuri nesutinka su Lietuvos užgrobitu faktu. Mes turime protestuoti, jei kas tvirtina, kad Lietuva grįžo į Sovietų Sąjungą, nes jeigu mes neprotestuojame, mes remiame tuos, kurie tik laukia mūsų užmigimo Su ypatingu atkaklumu ir užsispyrimu mes turime reaguoti visur ir visada kas tik liečia mūsų gyvybinius tautos reikalus. Reikia rašyti peticijas mums draugiškų valstybių vyrams, reikia duoti objektyvios medžiagos žymiesiems pasaulio politikams, reikia apeliuoti į taiką mylinčių tautų sąžinę. Žodžiu, reikia daryti viską taip, kad vėliau neužtrauktume sau gėdos ir apkalbinimo.

Tiesa, aplinkuma yra neįjauki ir pavojinga, bet taip pat tiesa, kad tokiems, kurie, savo asmenį brangindami, mina po kojų tautos garbę ir ateities gerovę, — ne vieta pirmose eilėse.

VI. Bs.

chas, turįs šį titulą, kuris yra pats aukščiausias Prancūzijos pasižymėjimo ženklas.

18 BIRŽELIO — PRANCŪZŲ TAUTOS ŠVENTĖ

Paryžius. Prancūzijos ministrų kabinetas nutarė paskelbti 18 birželio prancūzų tautos šventę. Tą dieną 1940 metais generolas de Gaulle kreipėsi per Londono radiją į prancūzų tautą, kviesdamas tęsti pasipriešinimą vokiečiams.

Ministerių kabinetas taip pat pakvietė generolą de Gaulle šios šventės minejime oficialiai dalyvauti.

BERCHTESGADENAS DABAR

Amerikiečių laikraščiai rašo, kad Hitlerio rūmai Berchtesgadene yra paversti poilsio namais amerikiečių kariams. Šiomis dienomis buvo sutvarkyta kylanti kabina į 1.750 metrų kalno Kehlstein viršūnę, kurioje buvo įrengtas vadinamas „Hitlerio arų lizdas“.

Prof. Piccardas nersis į jūros giluma

Sveicaras prof. Augustus Piccardas 1932 m. savo stratosferiniu balionu buvo pakilęs 17 kilometrų į viršų, o dabar planuoja paminerti 7000 metrų į Atlanto vandenyno gelmes, tyrinėdamas jūros dugno paslaptis. Ligi šiol tik du žmonės buvo panėrę į 1000 metrų gylį ir gyvi vėl iškilę į paviršių. Tai buvo amerikietis mokslininkas Dr. Willam Beebe ir jo asistentas. Pro kvarco langus jie matė ten daugybę fosforu žibančių žuvų, kurios visikai tamsų jūros dugną darė šviesu, lyg žvaigždėmis nusagstyta nakties dangų. Dr. Beebe su savo asistentu padarė ten daug fotografinių nuotraukų — mažų žuvų, didžiųjų žuvų, auksinėmis uodegomis jūros slibinų ir kitokių jūros stebuklų, ir viskas mirga visomis vaivorykštės spalvomis. Kaip jis tada skelbė, jūra spindėjo, šviečiama įvairių pavidaų varinių, ligi tol dar visiškai nematytų nė vieno žmogaus akies.

Prof. Piccardas mėgins slinkti jūros dugnu savo mažyčiame povandeniniame laive, valdomame aparatų, kuriuos šiuo metu gamina fizikai ir inžinieriai. Jo laivelio kabina bus rutulio formos, sudaryta iš dviejų atskirų pusrutulių, sraigtais suveržtų į rutulį, ir jų vidaus skersmuo bus apie 2,5 metro, o sienos 8 centimetrų storumo, kurios apie kūginės formos langus pastorėja iki 16 centimetrų. Langų kūgiai viršuje yra platūs ir apačioje sueina į smailumą. Langai gaminami iš dirbtinės medžiagos, daug kietesnės ir patvaresnės už stiklą. Abiejų kabinų keleiviams jie teiks neapžęstą jūros dugno reginį.

Kad tas laivelis skęstų, prof. Piccardas yra numatęs pasiimti plieninių rutulių. Jis apskaičiavo, kad 3,5 centnerių svoris teiks mažajam povandeniniam laivui vieno metro narumo greitį per sekundę. Tie svoriai bus elektro-magnetu pritvirtinti laivo išorėje. Jei bus norima, kad laivas nebegrims, reikės numesti tuos rutulius. Kai vėl reikės grimsti specialiais siurbiamaisiais čiauptais bus įleidžiama vandens. Išorinėje kabinos pusėje įruošiamos elektrinės baterijos, vykdysiančios trejų uždavinį: padės laivui slinkti jūros dugnu, duos elektro-magnetinę srovę ir šviesą.

Į savo būsimąjį nuotykių prof. Piccardas žiūri su didelėmis viltimis. Jis tikisi atlikti didelius tyrimus ir žymiai pagausinti žinias apie ligi šiol vis dar labai ribotai pažįstamą jūrų gilumoje gyvenančią gyvūniją. Šitai tikslui pasiekti reikalinga, kad laivas judėtų labai pamažu ir, jeigu tai būtų galima, kad jis priekin judėtų ne pačiu jūros dugnu, bet keletą metrų pakilęs. Taip pat prof. Piccardas ruošiasi ir prieš galimus jūros milžinų antpuolius. Šitam reikalui jo laivas ap rūpinamas tokiais įtaisais, kurie elektros srove nutrenks puolančias jūrų baisybes. Ypatingais instrumentais tuos ekspedijicos dalyvius lydintiame laivui bus pranešama, kurioje padėtyje yra tyrinėtojų povandeninis laivas. Kai tik povandeninis laivas išners, iš duodamųjų ženklų sužinosys jo vietą jau iš anksto čia pat bus ir laivas palydovas.

DIDZIOJI ISEIVIJA

Sis straipsnis yra parašytas žinomo visuo menės veikėjo, mokslininko. Vaduodamies žodžio laisvės principais, būdami savo gyvenime antrą kart laisvi nuo lietuviškos cenzūros (pirmą kart buvome laisvi, bedirbdami Vilniuje vokiečių okupacijos metu slaptos spaudos), nors ir ne su visomis autorius sugestijomis sutikdami, dedame šį straipsnį ištaisai.

1. Mūsų moralinė teisė

Jau antri metai, kai keli šimtai tūkstančių lietuvių, aukštaičių ir žemaičių, kas traukiniu, kas sunkvežimiu ar lengvoju autu, bet dažniausiai arkliais, ar net pėsti gavo apiešti savo kraštą, atsiklaupę pabučiuoti savo žemelę ir patraukti į Vakarus. Visi jie gerai prisiminė 1940-41 m., tuometinę netvarką ir neteisybes, o ypačiai žiaurios, nežmoniškus, savo artimųjų, kits net savo mažųjų vaikų, nuo motinos atplėštų, išvežimus į Sibirą ir Kazachstaną. Tat ir toli gražu nesigėrėdami sunkiais 1941-44 m. vokiečių okupacijos darbais Lietuvoje, pilni jai tulžies ir nieko gera nelaukdami, iš jų pačioje Vokietijoje, žinodami nebūsią ten kviestiniai, tik ne kviestieji svečiai, ryžosi kad ir laikinai joje nutūpti. Dar daugiau lietuvių, galima sakyti, visa tauta buvo bekylanti iš vietos sujudėti. Bet vokiečių kariuomenei, skubiai ir negarbingai traukiantis, o vokiečių komisarams vis raminant žmones visokiais melais, buvo užklupti ir gavo pasilikti TSRS vergų likimui.

Vokietijoje mes laikome save ne elgetomis, atėjusiais išmaldos prašyti. Hitlerio nustatoma ir vedama Vokietija savo noru įsvėlė į pasaulinį karą ir mus įvėlė į ta sukūrį. Dėl svetimos mums karo iš pradžių gavome Raudonosios Armijos bazių įgulas, paskiau ir visai praradome nepriklausomybę bent popieriuje, pagaliau vartome tikru karo lauku, kurį tik mūsų partizanų ryžtingumu ir aukomis apsaugojome nuo visiško krašto sunaikinimo. Per dvi dienas jį išvalius nuo siaučiančių raudonųjų ir prasidėjo vokiečių okupacija. Per trejus metus šėrėm milijoninę vokiečių armiją ir vokiečių administraciją, kuri iš mūsų atimtu maistu aprūpino dar milijonus savo tautiečių Vokietijoje. Mes žinome, kokiomis tuščiomis maisto kortelėmis patys gavome, verstis vokiečių laikomi antrosios ar trečiosios eilės žmonėmis, jų skelbiami ir verčiami „spekuliantais“ virsti. Tat vykome Vokietijon ne vokiškos duonos valgyti, tik savos atsitiimi. Kaip jie Lietuvoje maitinosi trejus metus, taip ir mes čia drąsiai turėjome moralinės teisės trejus metus (1944-1947) maitintis ir maitintis tokiomis pilnomis, perpilnomis normomis, kokiomis jie pas mus maitinosi. Taip kartais net gaudavome vienam kitam vokiečiui priminti, kai šis imdavo mums kelti savo valdžios geraširdiškumą mūsų atžvilgiu ir laukti, net reikalauti iš mūsų dėkingumo ir padėkos. Reikia pripažinti, jog, išskyrus vienus kitus akiplėšiškus ar kvailus, prieš mus ne reikšmingų žmonių išsišokimus, patį vokiečių administracija savo krašte šiuo atžvilgiu su mumis teisingai elgėsi ir aprūpino mus tokiomis pat maisto normomis, kaip ir vokiečius kurios, žinoma, buvo didesnės, nei jų mums atleidžiamos Lietuvoje ir tik jau jo-kio būdu nebuvo koks badas, kaip mes prieš išvykdami iš Lietuvos, iš maskvinio ar kito-kio radijo, ne kartą apie Vokietiją kad girdėdavome. Suprantama, patys vokiečiai, pas save vietoje būdami, sugėbėdavo ir tas

normas sumaningai papildyti iš šalies, o ką bekalbėti apie sodiečius, kurie, galima sakyti, karo kaip ir nejuo, o ir dabar jo nejuo. Čia mes nei lygintis, nei lenktytiatsi su vokiečiais negalėjome ir negalime. Pagaliau ir nepretenduojame. Kai atsidūrėme anglių karaliaus globoje, žinome, kaip emė elgtis paleisti iš nelaisvės ar pasitraukę nuo darbo maskoliai ir lenkpalalkiai (nepainio-kime jų su rusų ir lenkų tauta). Tik nieko gero negavę patirti iš maskolių ir prūsokų Lietuvoje, nesusižavėję vokiečiais ir Vokie-tijoje jau tik neseksime ir vokiškais „bolše-vikų“ ir „prošepanų“ pavyzdžiais, savo gero vardo nežeminsime. Taip Vokietijoje per vienerius savo buvimo metus mes įsigijome gerą vardą, nes daug kuo skiriamės nuo visokių slavų ir slavukų, nebet čekams, ar chorvatams bent čia įgytuuoju vardu teužsi-leisdami. Patys vokiečiai, kad ir ypatingai geros tebėra apie save nuomonės, ypačiai Hitleriui jiems tokią nuomonę vis pūtus, kaip kilniausiai pasaulyje nordikų tautai, bet nemažai turėdami tokių silpnųjų, kokių ir mes turime, ne ką teugebėdavo mumyse įsidėmėti sau rimtai smerktina ar peiktina. Keistoka, bet tiesa, prikiša jie mums kar-tais tai, ko jų tautai netrūksta, tik ko jie savyje nepastebi. Na, bet tai nerimta ir mums su tuo netenka skaitytis.

2. Mes vakariečiai

Tik dabar jau turime reikalo nebe su maskoliais ir nebe su vidurinės Europos žmonėmis, tik su vakarų Europa. Nebe reikalo, nebe pagrindo priversti Lietuvoje ir Vokietijoje kalbėtis su vokiečiais, kurie statėsi mūsų globėjais, gyvu žodžiu ir raštu vis pabrėždavom savo tautos ir savo tėvynės linkimą ne tik ne į Rytus, bet net ne į vidurinę Europą, o tiesiai į Vakarus. Taip buvo 1917-18, taip ir 1941-45 m. m., Kai vokiečių politikai klausė, ar mes atskiriam Vokietiją nuo vakarų, sakėme: taip, kaip ir pati Vokietija tai daranti, pabrėždama savo mitteleuropėjinius reikalus ir siekimus; ne-kie vokiečių kultūroje randame Vakarų kultūros pradų ir savybių. Tiek mums Vo-kietija buvo ir tebėra reikšminga, kiek ji yra vakarietiška ir kiek tas vakarietiškumas gauna pasireikšti svariav už mitteleurope-jiškumą, kuris yra svarus ir būdingas vo-kiečiams kaip vokiečiams bet mums lieka svetimas, nekartą ir pavojingas. Vokietija mums tik pirmas žingsnis į Vakarų Europą, tiesa, reikšmingesnis, negu, pvz., mūsų Rytų kaimynas, kuris nuo savo Petro Didžiojo laikų vis stengėsi suvakarėti ir vis nevyku-siai. Naujosios gadynės mokslai kultūra vis-as europėjiskumas gimė Vakaruose, labiau ar mažiau prigijo Europos vidurio kraštuose ir jau labai nekaip prisitaikė prie Rytų są-lygų. Pats socializmas gimė Vakaruose, svariav pasireikšti vidurinėje Europoje, įgijo labai reikšmingų, sakysime klasiškų, vo-kiškai, austriškai belgiškų savybių, patekęs ir išpopuliarėjęs Rytų Europoje, iš ten atsi-mušė į mus ir kitus kraštus gerokai sumon-

golėjęs ar sukaukazėjęs, tat mums, kaip ir kitiems europiečiams taip sunkus taja rytie-tine savo lytimi bepakelti. Savo būdu, isto-rine praeitimi, katalikiška kultūra būdami vakarų, ne rytų tauta, 1940 m. gyvendami atskiru nuo Rusijos gyvenimu, ūkiškai, vi-suomeniškai ir kultūriškai tvarkydamiės žiūrėjome į Vakarus, ir todėl pasiekėme čia tokių laimėjimų, jog ir Vakaruose įgijome tinkamą vardą, ir 1939 m. įeidami į Vilnių, nesuklupome ir tvirtai pakėlėme visokias okupacijas, neprarasdami savo vakarietiško veido. Artimieji didkraščiai nekokie buvo mums čia mokytojai, nei mikolajinė nei mikolajinė juozapinė Rusija, nei poniškai miesčioniškoji Lenkija, nei vilhelminė ar adolpinė Vokietija. Kol Vokietija tebesilaikė demokratinė, vis dėlto iš jos daugiausia gaudavome pasimokyti. Tik tatai nelgai tetruko, gal ir gerai, kad su Hitleriu nu-trūko: jokiai tautai, jokiai kraštui nesveika semtis iš kurios vienos tautos, iš kurio vieno krašto. To mus moko mūsų pačių pavyzdys: per kelius šimtus metų susirišimas su Lenk-ja (o Mažosios Lietuvos dar ilgiau su prū-siškąja Vokietija), šimtametis su cariška Rusija, dabartinis su rusiškąja TSRS, todėl sveikas buvo hitlerizmo laikais Lietuvos sie-kimas vakarų, peršokant ar aplenkiant Vo-kietiją, artimų ryšių nustatymas su Prancū-zija ar Anglija, nekaltant jau apie santy-kius su Švedija ar Danija, o taip pat JAV įtaka per kelis dešimtmečius ne tik į lietu-vių tautos dalį jose atsidūrusią, bet per šiuos ateivius ir į pačią Lietuvą.

3. Lietuviai demokratinė tauta

Dabar gauname tiesiai į akis pažiūrėti, be kokių neprasytų tarpinininkų, Vakarų demo-kratijai. Tiesa, ji negauna visoje pilnumoje pasireikšti okupacines sąlygose, pripratę prie okupacijų, nei nesistebime tik ne vien vokiečiai, bet ir mes matome reikšmingus, ypačiai kultūrinio atžvilgiu, skirtumus tarp vakarietinių ir rytietinių okupantų; nors pastarieji stengiasi nuo vakarų atsiskirti neperžengiama siena, bet mums ne taip jau sunku apie jų tvarką patirti iš savųjų, kurie iš ten mus pasiekia, vien kaip olandai ar prancūzai, kiti net iš Lietuvos kaip kiškiai peršokę su mumis sueidami. Lietuviai aiškūs savininkai (vydūniškėji „sau žmonės“), savo proto žmonės, vakarietiškai tariant, indivi-dualistai kūnu ir siela, tat aiškiai demokratinė tauta, kuriai svetima yra vergo ar ar bent kokio jungvilko psichika. Jei negali jėga ar atviru pasipriešinimu, atsikerta ji prievartai piktų žvilgsniu ir aštriu pa-juokimu; įsitikino nuo 1940-41 ir 1941-45 Lietuvos okupantai. Tik per amžius jau teko vis būti tai prievarta įjungiamai, (kryžuo-čių, lenkų, maskolių), tai kam svetimam dir-bančiai (ponams), kai pagaliau 1918-19 m. gavo ji atsitiesti ir emė savarankiškai, be svetimų ar savų ponų savo nepriklausomybę kurti, užsibrėžusi savo politinę tvarką aiškiai demokratinę, šioji ne tik neatsilaikė Lietu-vos politikams pabūgus svetimiesiems jos laisvės prieš jos gi nepriklausomybę apver-čiant, bet kas dar svarbiau-aplinkui vienas po kito „švietė“ mums kvasidemokratiniai švyturiai: Rytuose bolševizmas, artimuose pietuose pilsudskinis režimas, tolimuose pietuose-fašizmas, artimuose vakaruose-naci-jonalsocializmas, o dar Ispanijos frankiz-

(nukelta į 4 psl.)

Kaip gyvena lietuviai Austrijoje

Ben. Rutkūnas

Salzburgo. Salzburgo lietuvių kolonija pradėjo kultūriškai stipriau pasireikšti tik nuo 1945 m. rugpjūčio mėnesio, nes iki tol buvo dažnai kilnojami ir neturėjo bet kokių darbų sąlygų. Tačiau gyvenimui kiek susitvarkius, pasireiškė ir kultūrinio darbo kilimas, nežūrint į tai, kad intelektualų pajėgų, sulyginant su kitomis kolonijomis, yra labai riboti. Pirmieji kultūrinio darbo žingsniai pasireiškė per spaudą, muziką, mokyklą ir t. t. Iki šiam laikui spauda yra tiek pažengusi, kad be pradžioje leidžiamo „Mūsų Žinių“ savaitraščio, jau kelintas mėnuo išsina „Dienos Naujienos“ ir neperijodinis kultūros, meno žurnalas „Tėvynė“. Tačiau atsivėlgiant į spaudos darbuotojų labai ribotą skaičių, kurie patys nebuvo toje srityje gerai prityrę, tenka daug pastangų padėti, kad pasirodanti spauda patenkintų skaitytojų pageidavimus bei pateisintų pačių leidėjų trūšą. Spaudoje aktyviai bendradarbiauja ir prof. Krėvė Micevičius.

Svietimo darbas eina sklandžiai ir sėkmingai. Vyresnioji jaunuomenė studijuoja ar lenko gimnazijas (vokiškas). Mums atrodo, kad tai yra didelis komitetų ir tėvų apsilėidimas, kad negali suorganizuoti ar gyventi ten, kur yra lietuviškos gimnazijos. Red.) o mažieji, nežūrint į labai mažą skaičių, eina į lietuvišką mokyklą ir vaikų

darželį. Be to, veikia liaudies universitetas, auto mechanikų kursai, meno mokymas, svetimų kalbų kursai, ansamblis ir choras.

Meno srityje kolonija kitas tautybes yra pralenkusi. Jau yra surengtos 4 meno ir pritaikomojo meno parodos, kurios svetimšaliams padarė labai gerą įspūdį. Meno srityje svarbiausiuoju organizatorium yra dailin. A. Tamošaitis.

Muzikoje salzburgiečiai irgi aktyviai pasireiškia. Jau iki šiol yra surengta visa eilė minėjimų, viešų koncertų, kurie buvo susilaukę gražiausių atsiliepimų. Iš muzikų yra Pov. Matiukas, Motiekaičiai, A. Nakas ir V. Dapšys.

Kolonija gražiai suorganizavo Nepriklausomybės šventės minėjimą. Šv. Kazimiero minėjimą, kurio garbei buvo kopytelė pastatyta, motinos dienos minėjimą ir dabar rengiamas koncertas.

Kolonijos kultūrinis gyvenimas vyksta daugumoje stovykloje, nes ten gyvena didesnį dalis visų apgardeje gyvenančių lietuvių. Kolonijai vadovauja komitetas, kuris yra karinės valdžios legalizuotas ir skaitomas vieninteliu lietuvių atstovaujančiu organu. Dabar komitetą sudaro A. Škėrys — pirmininkas, K. Vokietaitis — vicepirmininkas, J. Senkus — sekretorius, J. Landsbergytė — išdininkė ir G. Grincevičius. S. A.

Didziųjų valstybių karo laivynai

Vašingtonas. Jungtinių Amerikos Valstybių laivyno ministeris patiekė kongresui tokius davinius apie didžiųjų valstybių karo laivynų dydį —

Laivų rūšis	JAV	Anglija	SSSR
Kovos laivų	26	12	4
Kreiserių	41	50	7
Naikintuvų	353	259	51
Lėktuvnešių	32	12	—
Vilkstinių lydimieji lėktuvnešiai	75	29	—
Povandeninių laivų	206	115	140

Kitų valstybių karo laivynai yra smarkiai nuo šių trijų atsilikę, ypač dabar, sunaikinčius Japonijos ir Vokietijos laivynus: O taip pat iškritęs ir Italijos laivynas. Šios valstybės 1940 m. pradžioje turėjo tokius karo laivų vienetus (žinios imtos iš 1940 metų „Taschenbuch der Kriegsflootten“):

Laivų rūšis	Japonija	Italija	Vokietija
Kovos laivų	9	4	5
Kreiserių	50	23	8
Naikintuvų	112	61	22
Lėktuvnešių	6	1	—
Povanden. laivų	60	103	42

MALONIŲJŲ MŪŠŲ BENDRADARBIŲ DĖMESIUI

Dėl mūsų laikraščio dydžio, prašome mūsų malonius bendradarbius rašyti kiek galint trumpiau. Publicistiniai straipsniai pageidautini neilgesni kaip 120—150 eilučių. Ilgas temas prašome skaldyti atskiromis, vienam numerui baigtinomis

Ta pačia proga kviečiame mūsų rašytojus, baletistus, dramaturgus, siųsti mums daugiau grožinės literatūros: novelių feljetonų, romanų, ištraukų iš pjesių.

„Mintis“ Redakcija.

VALYMO ĮSTATYMAS VOKIETIJAI

Berlynas. Vienas visai Vokietijai galiojantis įstatymas, kaip vienas aukštas britų valdininkas 28 gegužės pareiškė, santarvininkų Kontrolinės Tarybos bus parengtas. Pavyzdžiu bus paimtas amerikiečių zonoje galiojantis „įstatymas išlaisvinti nuo nacional-socializmo ir nuo militarizmo“. Naujas įstatymas privalės galioti visose keturiose zonos ir paskelbtas apie liepos vidurį.

DINGO VERSALIO SUTARTIS

Paryžius. Prancūzų užsienių reikalų ministerija pareiškė, kad 1919 metais pasirašytos Versalio sutarties originalas vokiečių įstaigų buvo sunaikintas arba jų paslėptas.

DIDZIOJI ISEIVIJA

(atkelta iš 3 psl.)

mas, Latvijos ulmanizmas, ir visokie vadizmai, su kuriais taip „sozvučno s epochoj“ (variant 1940—41, m. Korsako-Radžvilo žodžiais), skambėjo ir mūsų smetonizmas.

Taigi, nuo 1926 m. gruodžio mėn. 17 d. ligi šios dienos gauname eiti svetimą labai blogą politinę, antidemokratinę mokyklą. Su tikru demokratizmu, taigi su vakarietišku demokratu pas mus retas tesueidavo gyvenime, ne iš knygy, kuris gaudavo Vakaruose ilgiau ją nepaprastose ir nelengvose sąlygose: stebėkime demokratinės visuomenės žmones ir stenkimės iš jų suprasti demokratinę santvarką, jos gyvybinę reikšmę, jos dvasią. Savo gyvenime susidūrę su bolševizmu, (tiesa paleckinis, bet Maskvos palaimintas), su nacional-socializmu (okupacinis ir naminiu), su smetonizmu pagaliau-suprantame arba tik nujauciame, koks ne turi būti demokratizmas ar socializmas, kuris išsivijų dar to nėra pergyvenęs, turi tai negaišdamas

Kad galėčiau!

Virva kirbinės gervių giminėn iš šalies tolimos.

Kad galėčiau su paukščiais pakilęs nuplansoti namo!

Skriskit, lėkit, skrajūnai lakieji, į senuosius namus!

Vai, kada audrų vėjas svaigusis man pavasariu laisvės pamos?

Pavytau, tarsi putinas šaltų,

be namų šilimos. —

Kad galėčiau tuos kalnus nukelti — aš surgijčiau namo!

Sukas dulkės-viesulas kelias

panemunių kaimuos,

stonioj žirgas pakaustytas žvengianeramus.

Skuba virtinėm gervės giminėn iš šalies svetimos.

Kad galėčiau paukščiu pasikėlęs nuplansoti namo!

Sprendziamas DP klausimas

Londonas. Tarptautinė komisija pagėgėlių ir tremtinių klausimui tirti po aštuonių dienų posėdžių Londone paruošė savo pranešimą JTO socialinei ir ūkio tarybai. Prieta vieningos nuomonės, kad nerepatrijuojamų bėglių ir tremtinių reikalui turi būti sudaryta ypatinga tarptautinė įstaiga. Tačiau nesusitarta ar į nerepatrijuojamų kategoriją turi patekti ir tie, kurie dėl opozicinio nusistatymo jų tėvynėse vykdomam režimui nenori ir negali grįžti. Jugoslavijos, Lenkijos ir Baltgudijos atstovai tokius bėglius nelaiko tremtiniais. Anot jų laikomų demokratinų principų, niekas neturi teisės būti opozicijoje.

atlikti, tam nesigallėdamas nei laiko, nei galvosūkiu; nei kitokių pastangų. Dabar gi turime sau aiškiai nusistatyti; o koks gi turi būti demokratizmas, kad ir nekopijuotinas, neskolinamas, betgi tikras vakarietiškas? Tam ir esame skirti mes, išeiviai: išėję ir šioke ir tokie iš savo krašto: ir socialdemokratai ir krikščionys demokratai, ir nacionaldemokratai, kiti gal ir iš viso antidemokratai, ar taip sau svieto pereivės, grįžti turime demokratai (plačia, ne partine prasme) ir tik demokratai. Tuomet mes būsime naudingi ir savo Tautai, darbo tautai, tuomet pateisinsime ir savo išsivystę, tuomet ir Lietuvos istorijoje būsime Didžioji Išeivija, o ne šiaip sau pagėgėliai, kaip kokie rusų emigrantai ar pan.

Vilniaus Kelmas.